

OBRAZOVANJE DOSTOJNO DIPLOME

Povodom predstojeće akademske godine, o visokom obrazovanju, studentima i naučnoj djelatnosti razgovarali smo sa rektorom Panevropskog univerziteta APEIRON, akademikom prof. dr Zoranom Ž. Avramovićem

1. Panevropski univerzitet APEIRON upisuje šesnaestu generaciju studenata. Na kakvo obrazovanje mogu računati oni koji vas odaberu?

APEIRON sa svojih 7 fakulteta i 21 studijskim programom je savremena institucija visokog obrazovanja koja je svoj program usaglasila i neprekidno usklađuje sa zahtjevima tržišta rada, kretanjima u nauci i struci, prepoznajući potrebe društva i izgrađujući studente u visoko obrazovane, sadašnjim i budućim izazovima dorasle stručnjake, u oblastima za koje je akreditovana, po najvišim standardima kvaliteta iz oblasti visokog obrazovanja.

Obrazovanjem na Panevropskom univerzitetu studenti imaju priliku da uče od kompetentnih nastavnika, naučnika i eksperata u svojim oblastima i istražuju sa njima u oblastima informatike, ekonomije, prava, zdravstva, jezika, sporta i saobraćaja, što garantuje kvalitet obrazovanja. Obilježavajući 16 godina postojanja i rada Univerziteta imao sam izuzetnu čast da promovisem 8 profesora emeritusa, koji su to zvanje stekli u ovom periodu, radom sa studentima i podizanju mlađih naučnih kadrova na našoj ustanovi. Imponuju i čine nam čast imena koja su se tu našla. Većina njih su akademici, čak u više od jedne akademije nauka, počev od predsjednika ANURS-a i sedmog predsjednika Republike Srpske, pa nadalje.

Takav profesorski ansambl teško je sresti u širem okruženju. Naši studenti imali su i imaju sreću da im takve profesorske veličine predaju i mogućnost da sa njima nastave saradnju na višim nivoima obrazovanja.

Stoga naši studenti mogu računati da će, ukoliko uspješno savladaju predmetna gradiva, dobiti kvalitetnu diplomu koja je prepoznatljiva i izvan naših granica.

2. Koliko APEIRON ulaže u praktičnu nastavu?

Danas je sasvim normalno da poslodavac od kandidata na konkursu za posao, pored stečenih obrazovnih znanja zahtijeva i praktično iskustvo. Mi smo mislili i na to.

APEIRON je sklopio sporazume sa više od 50 preduzeća iz Republike Srpske, Federacije BiH, Srbije, Slovenije, Austrije i Njemačke o pružanju usluga u izvođenju praktične nastave. Studenti viših godina studija i absolventi su prisutni u javnim i privatnim ustanovama u kojima stiču praktična znanja koja se vrednuju u sistemu ESPB kredita.

Praktična nastava je intencija savremenog bolonjskog procesa obrazovanja i jedan je od karakterističnih faktora kvaliteta našeg Univerziteta.

Savremeno opremljeni kabineti Fakulteta zdravstvene njege sa svim potrebnim nastavnim pomagalicama, potom nedavno opremljen Centar za dijagnostiku u sportu i saradnja sa uglednim sportskim institucijama i školama, predstavljaju odličnu bazu za napredovanje studenta kroz praktične vježbe. Studenti Fakulteta sportskih nauka svake godine imaju nastavu na terenu, čime oplemenjuju stečena znanja u nastavnom procesu.

Naš Fakultet zdravstvenih nauka ima sklopljene sporazume za sprovođenje studentske prakse sa relevantnim ustanovama u Republici Srpskoj i Republici Sloveniji, a to su: Univerzitetski klinički centar RS, Univerzitetski klinički centar Tuzla, Institut za javno zdravstvo RS, Terme Laktaši, Zdravstveno turistički centar Banja Vrućica, Institut za zaštitu i ekologiju RS, Centar za rehabilitaciju „Dom 2“ Topola Izola – Republika Slovenija, Banja Kulaši. Naši studenti odlaze na praksu u Njemačku, a po završetku studija, ukoliko pokažu motivisanost i praktično znanje, tu im je otvoren i put ka stalnom zaposlenju.

Za njima ne zaostaju ni naši studenti Fakulteta informacionih tehnologija koji kroz praksu zaokrugljuju svoja znanja dovodeći ih do zavidnih visina. Studenti Fakulteta filoloških nauka su u obavezi da godinu dana u toku studija provedu u Rusiji, gdje na prestižnim i renomiranim univerzitetima, sa kojima imamo višegodišnju uspješnu saradnju, studiraju, polažu ispite i stiču praktična znanja iz ruskog jezika i književnosti.

Studenti našeg Saobraćajnog fakulteta u našim mobilnim laboratorijama ali i na terenu stiču dragocjena praktična znanja koja će im sutra biti od izuzetne koristi u praksi.

Stoga možemo reći da nastavnu bazu Panevropskog univerziteta čine renomirane kuće kako u Republici Srpskoj tako i izvan nje. I ona se svakim danom širi.

3. Gdje su Vaši studenti nakon studija?

Sa ne malim zadovoljstvom i velikim ponosom ističem da naši bivši studenti rade u najvećoj naučnoj fabrici na svijetu – Evropskom institutu za nuklearna istraživanja (CERN) u Ženevi. Zajedno sa najvećim umovima današnjice razvijaju, programiraju i istražuju najsloženije fizičke fenomene.

Neki od njih su se odselili u SAD i tamo razvili kompleksne softverske proizvode koji su ih preporučili da nastave i završe doktorske studije na Njujorškom univerzitetu. Srećemo ih kao projektante softvera robota za proizvodnju automobila. Prisustvujemo i učestvujemo u odbranama njihovih doktorskih disertacija na Univerzitetu u Beogradu.

Ponosni smo što je realizacija srca Uber sistema neposredno vezana za APEIRON. Američka međunarodna kompanija Uber, sa preko 100 miliona korisnika širom svijeta, omogućava korisnicima da pronađu prevoz i plate ga preko interneta. Upravo taj, najosjetljiviji dio ovog sistema – naplatu, realizovali su naši nastavnici, saradnici i bivši studenti.

Uopšteno govoreći, bivši studenti APEIRON-a se zapošljavaju na domaćem i stranom tržištu rada u javnim institucijama i privatnim kompanijama, pretežno u Republici Srpskoj, Bosni i Hercegovini i Evropskoj uniji.

Konkretno, Fakultet zdravstvenih nauka obrazuje studente na pet smjerova. Studenti FZN se zapošljavaju u državnom i privatnom sektoru, kao npr. Institut za javno zdravstvo RS, Univerzitetski klinički centar RS, bolnice: Doboj, Bijeljina, Prijedor, Trebinje, Foča, Domovi zdravlja u BiH, JZU Miroslav Zotović, Institut za javno zdravstvo RS, Terme Laktaši, Zdravstveno turistički centar Banja Vrućica Teslić, Centar za rehabilitaciju „Dom 2“ Topola Izola – Slovenija, Banja Kulaši, privatne klinike i ambulante, ministarstva, opštinski i republički organi kao i zdravstvene ustanove u Njemačkoj, Srbiji, Austriji, Švajcarskoj, Sloveniji, Hrvatskoj, Crnoj Gori, Sudanu, Australiji, Italiji, Norveškoj, Danskoj ...

Mogu konstatovati da se naši bivši studenti prvenstveno zapošljavaju u Republici Srpskoj, ali ih možemo sresti skoro na svim meridijanima svijeta.

4. Da li je veliki broj onih koji sa diplomom odlaze u inostranstvo?

Panevropski univerzitet putem sopstvenog Centra za vođenje karijere („Alumni“ centar) vodi evidenciju diplomiranih studenata i u poslednje vrijeme imamo precizne podatke o prijavama većeg broja naših diplomaca za rad u inostranstvu ili za nastavak studija na višim nivoima studija (master i doktorske studije) visokoškolskih ustanova izvan BiH.

Već smo istakli da taj broj nije zanemarljiv, posebno sa fakulteta koji proizvode stručnjake za Industriju 4.0, odnosno digitalno doba. Nažalost, taj proces je trenutno jednosmjernan, ali kao optimisti se nadamo njihovom povratku. U tom slučaju, stečeno međunarodno iskustvo bilo bi izuzetno značajno za naš razvoj.

Pojedini studenti su sa našim diplomama dobili posao u struci u Rusiji, Francuskoj, na Novom Zelandu, u Ujedinjenim Arapskim Emiratima, Španiji, SAD-u ili nastavili studije u Austriji, Češkoj, Njemačkoj itd.

5. Koliko nastavni kadar Univerziteta APEIRON posvećuje pažnju pisanju naučnih radova?

Nažalost, moj utisak je da naš zajednički naučno-istraživački rad kao jedinstvenog APEIRON-ovog istraživačkog tima još nije dovoljno iskorišćen i ne daje za mene očekivane rezultate. Međutim, pojedini članovi našeg kolektiva imaju, ne bih rekao imponzantan već fascinantnan naučno-istraživački opus iza sebe.

Tome u prilog ide i tvrdnja da od osnivanja Univerziteta imamo 9 profesora emeritusa, koji su taj ugledni status stekli blagodareći i izuzetnim rezultatima u nauci i istraživanju. Pored toga, na našem Univerzitetu rade istraživači koji su članovi u preko dvadeset multinacionalnih, državnih i granskih akademija nauka. Svaki od njih je taj status stekao zahvaljujući izvanrednim naučnim dostignućima.

Na našem Univerzitetu imamo profesore koji su objavili preko 300 naučnih i stručnih radova, učestvovali u radu ili rukovodili izradom više od 150 naučno-istraživačkih i stručnih projekata.

Na listi časopisa u kojima objavljuju APEIRON-ovi istraživači ne mali broj je sa Web of Science (SCI) liste, predvođenih uglednom porodicom IEEE časopisa.

Panevropski univerzitet APEIRON je i sam osnivač nekoliko naučnih i stručnih skupova i konferencija i više naučno-stručnih časopisa u kojima se pruža mogućnost objavljivanja rezultata svojih istraživanja i našim nastavnicima i saradnicima. Naravno, naši kadrovi ih obilato koriste.

Smatram da prostora za više sigurno ima i to bi trebalo biti jedna od ključnih intencija u danjem oblikovanju razvoja Univerziteta. Uslovi koji se trebaju popraviti su ozbiljnija stimulacija, kako materijalna tako i nematerijalna od strane Univerziteta i resornih tijela koja prate ovu problematiku. Naravno, pokušavamo da aktiviramo mladi naučni kadar da istražuje, da učestvuju na naučnim konferencijama i da objavljuju istraživanja iz svoje oblasti interesovanja.

6. APEIRON-ov naučni časopis EMC Review je prvi iz BiH u Thomson Reuters-u? Zašto je ta citatna baza toliko daleka časopisima iz BiH?

Tomson rojters (Thomson Reuters, od 2017. godine posluje pod nazivom Clarivate Analytics), je u novembru 2015. godine svjetskoj naučnoj javnosti predstavio novi indeks citiranja naučnih časopisa koji pokrivaju naučna područja u nastajanju (ESCI – Emerging Sources Citation Index). Tom prilikom *EMC Review – Časopis za tržišne komunikacije* Panevropskog univerziteta je uvršćen u ovu najcjeljeniju svetsku bazu.

Našoj naučnoj javnosti je poznato da ova citatna baza podataka pokriva sva naučno-istraživačka područja, preko tri indeksa citiranja, SCI (Science Citation Index) koji prati prirodne, tehničke i biomedicinske nauke, SSCI (Social Science Citation Index) društvene nauke i A&HCI (Art and Humanities Citation Indeks) humanističke nauke i umjetnost.

Našem Univerzitetu veliku čini čast da je najprestižnija i najpopularija svjetska baza naučnih časopisa, čiji su kriterijumi za prijem veoma visoki, ukazala izuzetno poštovanje našem časopisu uvrstivši ga u svoju porodicu najprestižnijih svjetskih časopisa.

Indeksovanje *EMC Review* časopisa i predstavljanje sažetaka njegovih radova u Clarivate Analytics - Emerging Source Citation Index (ESCI) počelo je od broja V.13(1)2017.

Potrebno je da navedem da je ovaj časopis uvršćen i u prvu kategoriju rangiranih naučnih časopisa u Republici Srpskoj i da izlazi dva puta godišnje. Dostupan je na internet stranici <http://www.emc-review.com>, i prvi je časopis iz BiH, a iz područja ekonomskih nauka, koji je uvršćen u Web of Science listu.

Smatram da je ovim naša ustanova načinila ogroman korak naprijed u nauci, kada su u pitanju kvalitet objavljenih radova i ispunjavanje međunarodnih standarda, čime je ispunila jedan od preduslova za naučno napredovanje nastavnog kadra.

7. Panevropski univerzitet je prvi na našim prostorima koji je uveo sistem učenja na daljinu. Šta obuhvata ovakav način studija?

Da, APEIRON više od 10 godina sopstvenim sistemom učenja na daljinu (DL sistem), omogućuje svim studentima besplatan pristup predavanjima, video snimcima predavanja, elektronskim

udžbenicima, prezentacijama kao i drugim elektronskim materijalima za učenje i pripremu ispita u bilo koje vrijeme i iz bilo koje tačke svijeta.

Praksa je pokazala da je studentima ovakav način praćenja nastave izuzetno koristan, jer tako mogu odslušati predavanje kojem nisu uspjeli prisustvovati, ponoviti praćenje nekog dijela lekcije i bolje utvrditi znanje. Znatno broje studenata, naročito onih kojima je mjesto stanovanja udaljeno od sjedišta Univerziteta, većinom ovaj sistem koriste za sticanje znanja, a rezultati na ispitima pokazuju da oni ne zaostaju puno za onima koji slušaju klasičnu nastavu u učionici. Najveći je broj studenata koji klasičnu nastavu nadopunjuju pristupom sistemu učenja na daljinu.

Ova platforma je dinamička, stalno se ažurira od strane nastavnika novim nastavnim sadržajima i nastavnim materijalima. Jasno je da je ovo dodatna usluga koja je nezavisna od klasičnog sistema kontakt nastave i koja ga može nadopunjavati ali se može i samostalno koristiti.

Posebne međunarodne efekte postižemo time što naši profesori putem DL sistema drže nastavu iz Banjaluke studentima ruskih univerziteta (ROSNOU – Ruski novi univerzitet Moskva, Moskovski državni regionalni univerzitet, Tambovski državni univerzitet i drugi).

APEIRON je bio začetnik ovog vida obrazovanja, a danas nastoji da bude i ostane lider u DL učenju na našim prostorima!

8. Kako rješavate problem prepisanih (plagiranih) radova?

APEIRON je uočio problem plagijarizma u svojoj sredini i tim povodom su usvojena odgovarajuća akta kojima se propisuju mjere za povredu kodeksa univerzitetske etike. Svjesni smo da je plagijat u nauci (akademski plagijat) složenije pitanje od plagijata u autorskom pravu, posebno u dijelu mozaičkog plagijata, koji nastaje kada se preuzimaju dijelovi iz više tuđih djela, a često i parafraziraju pa je njihovo otkrivanje po pravilu teže.

Utvrđivanje originalnosti univerzitetskog djela (seminarski, završni, diplomski, specijalistički, master rad, doktorska disertacija), kod nas se vrši još od 2013. godine putem elektronske provjere uz pomoć specijalizovanog softvera „Ephorus“, koji je obezbijedio Panevropski univerzitet, za utvrđivanje obima i sadržine podudaranja teksta sa tekstovima koji su tom softveru dostupni za poređenje.

Postupak provjere je obavezna faza i prethodi sačinjavanju izvještaja o podobnosti univerzitetskog rada za prihvatanje i odbranu.

Ovom postupku elektronske provjere podliježu i svi radovi koji se dostavljaju na deset naših naučnih konferencija i stručnih skupova ili konkurišu za objavljivanje u nekom od sedam APEIRON-ovih naučno-stručnih časopisa.

Po završetku provjere, naš softver kreira dva elektronska dokumenta:

- potpuni izvještaj – koji čine univerzitetsko djelo sa označenim mjestima podudaranja, kao i sa izvorima iz kojih podudaranja potiču i
- sažeti izvještaj – koji sadrži obim podudaranja i osnovne podatke o rezultatima provjere.

Izvještaj o provjeri univerzitetskog djela predstavlja samo indiciju o njegovoj originalnosti, jer podatak o procentu podudaranja teksta, sam za sebe, nije dovoljan da dokaže sumnju u originalnost djela. Izvjesna količina podudaranja teksta je nužna, kao posljedica citata, ličnih imena, bibliografskih podataka o korišćenoj literaturi, tzv. opštih mjesta i podataka, kao i prethodno publikovanih rezultata autorovih istraživanja.

Mentorova ocjena izvještaja o provjeri originalnosti djela mora se zasnivati na ukupnosti relevantnih kriterijuma, kao što su količina podudaranja, smisao i značaj dijelova teksta kod kojih je podudaranje utvrđeno, a posebno, naučna i stručna vrijednost originalnih doprinosa autora iznesenih u radu.

Negativna ocjena zaustavlja postupak za prihvatanje djela sve dok se utvrđene manjkavosti u saradnji sa mentorom ne otklone i dok mentor, na osnovu ponovljenog postupka provjere rada, ne donese pozitivnu ocjenu.

Paraleno sa navedenim aktivnostima, APERON intenzivno radi na razvijanju svijesti kod studenata o fenomenu plagijarizma i uopšte na akademskoj časti koja je sastavni dio svakodnevnog univerzitetskog rada i života.

Ovakvim pristupom, APEIRON nastoji da se nametne i u ovoj oblasti kao najozbiljnija obrazovna ustanova koja može da služi za primjer bližoj i široj akademskoj zajednici, kako se treba boriti protiv plagijarizma.

9. Na kojim aktivnostima Univerzitet APEIRON radi u narednom periodu?

Široko je polje aktivnosti koje su pred nama u narednom periodu. Agilni menadžment Panevropskog univerziteta ne staje, već punom parom ide naprijed, bez zastoja.

Pored dva doktorska studija, koji uspješno funkcionišu na Fakultetu informacionih tehnologija i Fakultetu poslovne ekonomije, privodimo kraju realizaciju istih studija na Fakultetu filoloških nauka.

U okviru akademskih studija Fakulteta informacionih tehnologija uveli smo dva nova studijska programa: *Računarska multimedija i grafika*, kao i *Inženjering informacionih tehnologija* (sa usmjerenjima: Programiranje i softversko inženjerstvo i Računarska bezbjednost i zaštita informacija). Programi su lijepo primljeni od strane studenata, koji se u velikom broju opredjeljuju za njih. Nastavljamo intenzivno i aktivno unapređivanje svih sedam naših fakulteta, a posebno vodimo računa o IT sektoru, gde planiramo velike novine u stručnom osposobljavanju iz perspektivnih oblasti, misleći i na nadolazeću Industriju 4.0.

APEIRON je bitna karika u oblasti obrazovanja za potrebe zdravstvenog sistema Republike Srpske, kao i Bosne i Hercegovine, uopšte. Veliki broj naših bivših studenata zaposlen je u bolnicama, domovima zdravlja i kliničkim centrima, gde pružaju usluge njege i rehabilitacije povrijeđenih i oboljelih. Svjesni te odgovornosti i potrebe, planiramo unapređenja i na Fakultetu zdravstvenih nauka.

Ni polje naučnih istraživanja nije zapostavljeno. Pripreme i realizovanje naših konferencija i naučno-stručnih skupova se nastavlja. Planiramo proširenje međunarodne naučne i stručne saradnje sa više zemalja svijeta, a posebno proširenje sa Ruskim univerzitetima.

U narednom periodu APEIRON će raditi na:

- podizanju nivoa teorijske i praktične nastave, unapređenju postojećih i uvođenju novih metoda učenja i sticanja znanja prilagođenih tržištu rada,
 - intenziviranju akademske razmjene studenata i nastavnog osoblja u okviru međunarodnog ERASMUS+ programa, kao i drugih međunarodnih i domaćih partnerstava i ugovora,
 - uvođenje projektno orjentisanih aktivnosti u cilju povezivanja i saradnje s privredom putem Kancelarije za upravljanje projektima,
 - učešću i pripremi projekata za domaće i međunarodno tržište,
 - aktiviranju potencijala Naučno-istraživačkog instituta i
 - usklađivanju postojećih i uvođenje novih studijskih programa u skladu sa potrebama tržišta rada i privrede.
-